

פשיטת רגל

היונים

? **שה לומר** שהיונים של המערך הם הפסימפסע, בכל הנוגע להתפתחות זו.

במשך שש שנים השתתפו יונים אלה בשטיפת-המוח הנוראה, שהציפה את המדינה בכל כלי-התקשורת, ושיצרה התנגדות ציבורית כימעט מוחלטת להתחרות שטחים, יחד עם אי-אמון כימעט מוחלט באפשרות של שלום.

מצב-רוח זה משרת את משה דיין ואת הליכוד הימני.

יתכן שהיה סיכוי להפוך את הקערה על פיה מייד למחרת המילחמה, כאשר התמורטטה מדיניות הסיפוח לעיני כל. אילו קמו אז היונים של המערך באומץ-לב נגד דיין, אילו הציבו מנהיגות אלטרנטיבית גלוויה, אילו יצאו למאבק פומבי ונמרץ נגד קו גולדה-דיין-גלילי — יתכן שיכלו לשנות את דעת-הקהל ולמנוע את עליית הליכוד.

בצורה זו ניתן היה להציל את רבבות הקורלות. שהלכו לליכוד כדי להעניש את ראשי המערך האחראים למחוללים — כלומר את גולדה ודיין, ואפשר היה להעמיד בפני הציבור תיקוה אמיתית של שלום, במקום מליצות ריקות שלא שיכנעו איש.

אולם היונים לא עמדו במבחן זה, שהיה אולי האחרון. הם הפקירו את לובה אליאב, שניהל מילחמת-יחיד דו-קישוטית והובס כליל. ספיר הוסיף לשרת את גולדה, לה הוא משועבד אישית. אלו היה בטוח בעלייתו האוטומטית, עם ירידת דיין, ולא העמיד את עצמו בגלוי בראש מחנה יוני.

במערכת-הבחירות התגייסו כל היונים של המערך, יחד עם אינטלקטואלים כמו מתי פלד וחיים חפר, כדי לעשות תעמולה לרשימה שבראשה עמדו גולדה ומשה דיין, בעוד שדיין עצמו לא עשה דבר כדי למנוע ממעריציו להצביע בעד הליכוד.

היונים של המערך מנעו את הצבעת היונים למען רשימת-השלום (שיכלו עכשיו להציל אותן) ומסרו את הקולות לגולדה.

כיום מאמינים גם ראשי היונים במערך שקיים במפלגת העבודה רוב יציב של ניצנים, השליטה שיש ליונים, כמו ספיר, רבינוביץ ועופר, במנגנון המפלגה, אינה משקפת את המצב האמיתי. המנגנון יכול לעשות הרבה דברים בימים כתיקונם —

אולם כאשר תעמוד על הפרק התמודדות עם משה דיין, חשובה הרבה יותר דעת החברים מן השורה. ברגע זה אין איש מן היונים מאמין שיש לו סיכוי לנצח את דיין במיקרה כזה.

נוסף על המוספרים היבשים הפועלים לטובת דיין, פועלת לטובתו גם הרמוראליזציה הגמורה של היונים, שפשטו את הרגל.

ברית דיין-אריק

? **יצחון הליכוד** בבחירות חשוב פחות מאשר עלייתו המעשית של משה דיין. יש לניצחון זה חשיבות לטווח ארוך. בחירות אלה מוכיחות שבקרוב יהיה אפי שור דבר שלא היה אפשרי במשך שני דורות — שלטון ימני במדינה (ולפני כן ביישוב).

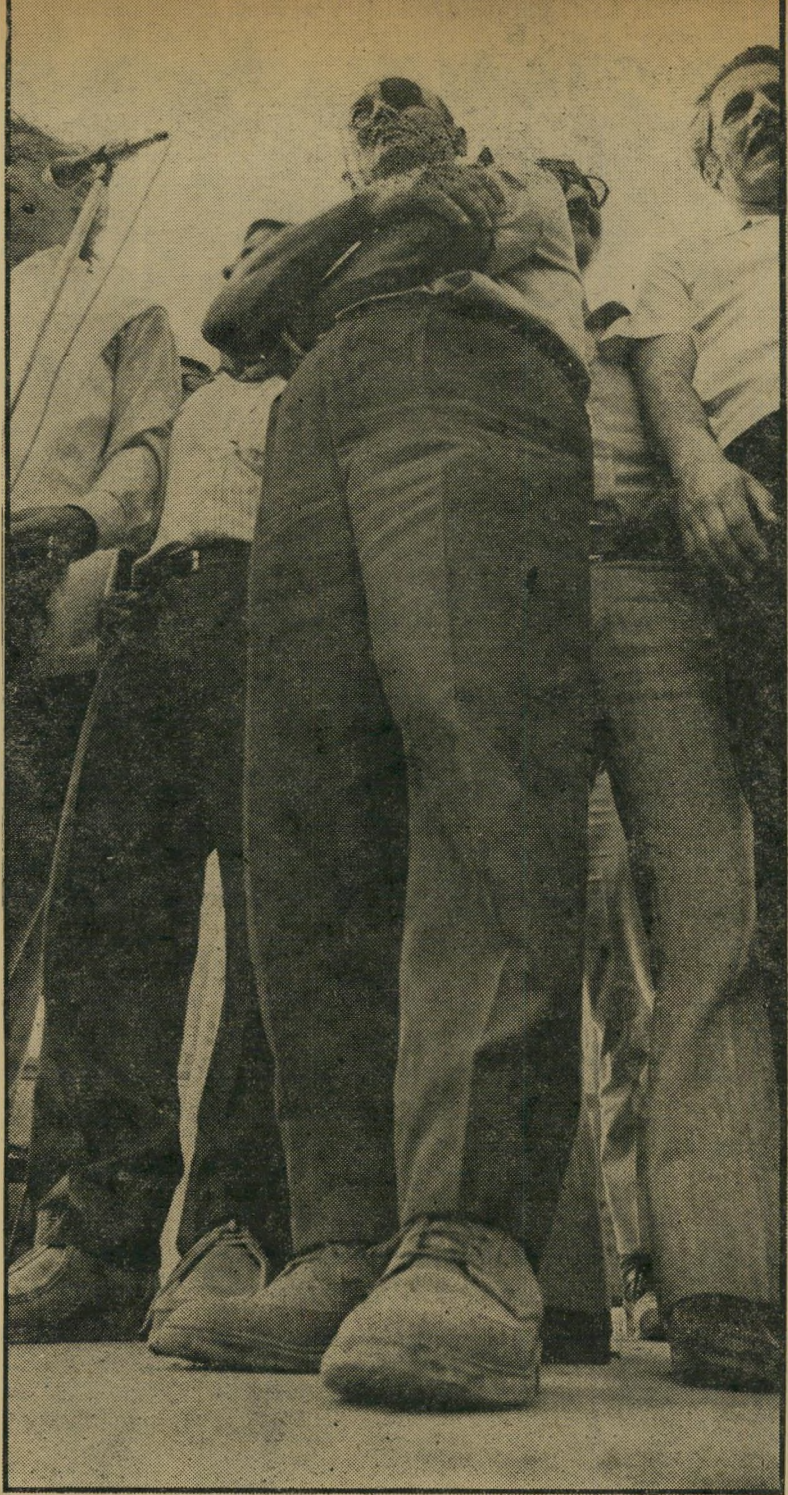
הבחירות האלה עמדו בסיומן התנועה הכללית ימנית, סחב בהן הוא הרבה יותר רציני מכפי שנראה במבט ראשון. הוא מטביע את חותמו על כל תוצאות הבחירות.

● הליכוד קיבל 39 מנדטים — 11 מנדטים יותר מאשר קיבלו גח"ל והמרכו החופשי בבחירות הקודמות. הקולות שת"ב יאור ע"מ (אם היו כאלה) באו ממיפלגת העבודה.

● כל המיפלגות הדתיות זוו ימינה. המערך עצמו זוו ימינה, עם מסירת עמדת-המפתח למשה דיין.

● כל קולות-המחאה שנשרו מן המערך, ושלא הלכו לליכוד, הלכו לרשימתה של שלומית אלוני. לרשימה זו לא היה זה הצינע מילבד התדמית שלה — ותדמית זו היתה ימנית-מתונה, אוהדת-טובה ב"שוליים שבין המערך ול"ע. בהתחרות בין רשימת-אלוני ובין רשימת-מוקד, שהיתה בעלת תדמית סוציאליסטית — לא זכה מוקד אפילו בקול אחד.

אין ספק שמגמה זו היא חלק מתחליף, ולא עניין קוניונקטורלי. יתכן שהצבעה

משה דיין: הוא יכול לכפות תכתיב

בעד רשימת-אלוני היא עונתית, חד-פעמית — כמו הצבעה בעד ע"מ בבחירות הקודמות. אולם המגמה הכללית ימנית היא תוצאה של התפתחות חברתית, אידיאולוגית וכלכלית — והיא תימשך. בבחירות הבאות יכול הליכוד לעלות לדרגת המיפלגה מס' 1 כי מדינה.

אבל הוא לא עשה זאת הפעם. למרות כל תיקוותיו, מבחינה זו, לא הפכה הצלחתו הגדולה של הליכוד לניצחון מכריע. משום כך אין התוצאה מאפשרת לליכוד לעלות לשלטון — אבל היא מאפשרת למשה דיין לעלות לניצחון.

אפשרות זו נלקחה בחשבון כבר לפני הבחירות. בחשאי, בשקט, נכרתה אז ברית מעשית בין הליכוד כור ודיין.

ברית זו מצאה את ביטוייה בכמה גיי לויים, שלא זכו עד כה לתשומת-הלב הראויה:

● הליכוד, שביסס את כל תעמולת הבחירות שלו על הצורך להעניש את המערך רך בגלל המחדל, לא הזכיר אפילו פעם אחת את משה דיין, בהקשר זה.

● משה דיין לא תקף את הליכוד, ולא קרא לאנשי רפ"י לשעבר להצביע בעד המערך. אין ספק שרבים מהם הצביעו בעד הליכוד, מתוך חשבון נכון שזוהו קול נטו למען דיין.

● במהלך המילחמה נוצרה ברית תמורטת בין משה דיין ואריק שרון, שהיו ידידים-איכים במשך שנים רבות. דיין הצטרף עם אריק אחרי שזה צלח את התעלה,

הקולות הנוספים שהיו דרושים לי שלושה מנדטים מזאתם, ואולי לארבעה.

המשאווהמתן על כך התנהל במשך חודשים רבים, ונכשל. מייד אחרי הבחירות בהסתדרות, שבהן כבר התבהרה התמונה הקודרת, הציג מרי למוקד רשימה משודפת, עם מסירת הרכבת רשימת-המועמד מדים לאישים ניטרליים. מוקד סירב.

מייד אחרי המילחמה, כשהיה ברור לכל בר-דעת שהציבור אינו להוט אחרי רשימת קטנות, וכי הקיטוב בין שני גושים גדולים עלול להמיט אסון על מתנה-השלום — הציג אורי אבנרי למוקד להקים באופן דרמטי סיעה משותפת לאלתר, ולהתחייב לסיעה משותפת גם בכנסת הבאה (את הרשימות הנפרדות לא ניתן לאחד בשלב זה). מוקד סירב שוב — וכך אבד הסיכוי האחרון להציע לבוחר כתובת אמנה.

אין ספק שאנשי מוקד הסתחררו מן ההיענות הרבה לה זכו בחוגים אקדמאיים, ומגודש המשתתפים באסיפת-עם. הם לא שמו לב לכך שבבחירות בהסתדרות זכו רק באחוז שקיבלה מק"י לבדה קודם לכן. בייטחון עצמי מופרז זה התנקס השבוע בכל מתנה-השלום, כאשר למעלה מ-20 אלף קולות של שוחריי-שלום הלכו לאיבוד.

אך גם מישגה קטלני זה אינו מסביר את המפולת של מחנה-השלום. אחרי מילחמה כזאת, כאשר הכל דיברו על שלום, ירד מיספר המצביעים בעד כל רשימות השלום. רבבות הצביעו בעד רשימת-אלוני, שאמרה דברים סתמיים על נושא זה, ושר התדמית העיקרית שלה היתה קשורה ב"נושאים אחרים לגמרי."

מתנה-השלום כוונת נחד תבוסה קשה. הפילוג כתוכו רק החרף והגביר תבוסה זו.

מה קרה למרי?

? **חקק שפסק** את המכה הקשה ביותר היה, כמובן, מרי. מדוע?

כמה סיבות נראות על פני השטח. כוחה המיוחד של רשימת מרי היה בהערכה הכללית לה זכתה פעולתה הפרלמנטרית. אולם בוחרי 1973 לא חשבו כלל על הכנסת, אלא רק על הממשלה. רק שעה אחרי סגירת הקלפיות נזכרו רבים, לפתע, בהשיבותה של סיעה זו.

יתר על כן, הציבור כל כך התרגל לפעולתה של אבנרי בכנסת, עד שהתייחס אליה כאל דבר מובן מאליו, כחלק מן הנוף. רבים, שהיו עשויים להצביע בעד מרי אילו העלו על דעתם שצפויה סכנה לנוכחות אבנרי בכנסת הבאה, לא טרחו להצביע בעדו, מתוך ביטחון גמור ש"מקור מוכרח", כל אחד סמך על האחרים.

בוחרים רודפי-אופנה העדיפו פנים חדשות, פשוט מפני שהיו חדשות.

סיבה אחרת היא שתנועת מרי קיבלה, שלא בצדק, צביון שמאלני-ריקלי. תרמה לכך ההתקשרות עם גורמים שמאליים בבחירות בהסתדרות. כאשר המדינה כולה הלכה ימינה, פגעה תדמית זו במרי במיוחד, והעבירה אלפי קולות לרשימת-אלוני, שהיתה בעלת תדמית כללית דומה, אך בתוספת גוון ימני-ליברלי-מתון.

אולם סיבות אלה לבדן אינן יכולות להסביר את המפלה. פעלה סיבה פשוטה וחמורה יותר:

בבחירות אלה, היתה רשימת מרי הגוף העיקרי ביותר בבחירתה לשלום, היחידו שדיבר ללא חסי וואה וללא העמדת-פנים על הי מחיר היקר שיש לשלם עבור שלום, שייבטיח את ביטחון המדינה. זה היה בעופריו.

כל שאר הסיבות לא היו גורמות לתבוסה, והרשימה היתה שומרת לפחות על כוחה הקודם. אילו היה הציבור מוכן לשל מועד דברי-שלום רציניים ועיקביים, מרי איבד כ-6,000 קולות, ואת ייצוגו בכנסת, מפני שהרים את הדגל הבלתי-סופולרי ביותר בבחירות אלה: דגל השלום-מרצון.

ההזכחה לכך טמונה בעובדה שקולות אלה לא הלכו למוקד (ששמרה בקושי על קולות מק"י ונ"ס), אלא לרשימות שאינן מוזהות ברצינות עם עניין השלום: קצת לרשימת-אלוני, קצת למערך (כדי לבלום את המערך).

התוצאה משויימה את התמונה לגבי משה דיין: בכנסת השמינית, שבה יהיה הוא האיש הקובע, לא יישב האיש הוחזר שחוזר לא הכנסת כמשך שנים שדין מוביל למילחמה, שהוא משחית וזורם את מערכת-הביטחון, ושענייתו תחיה אפון לאומי.